HERBA

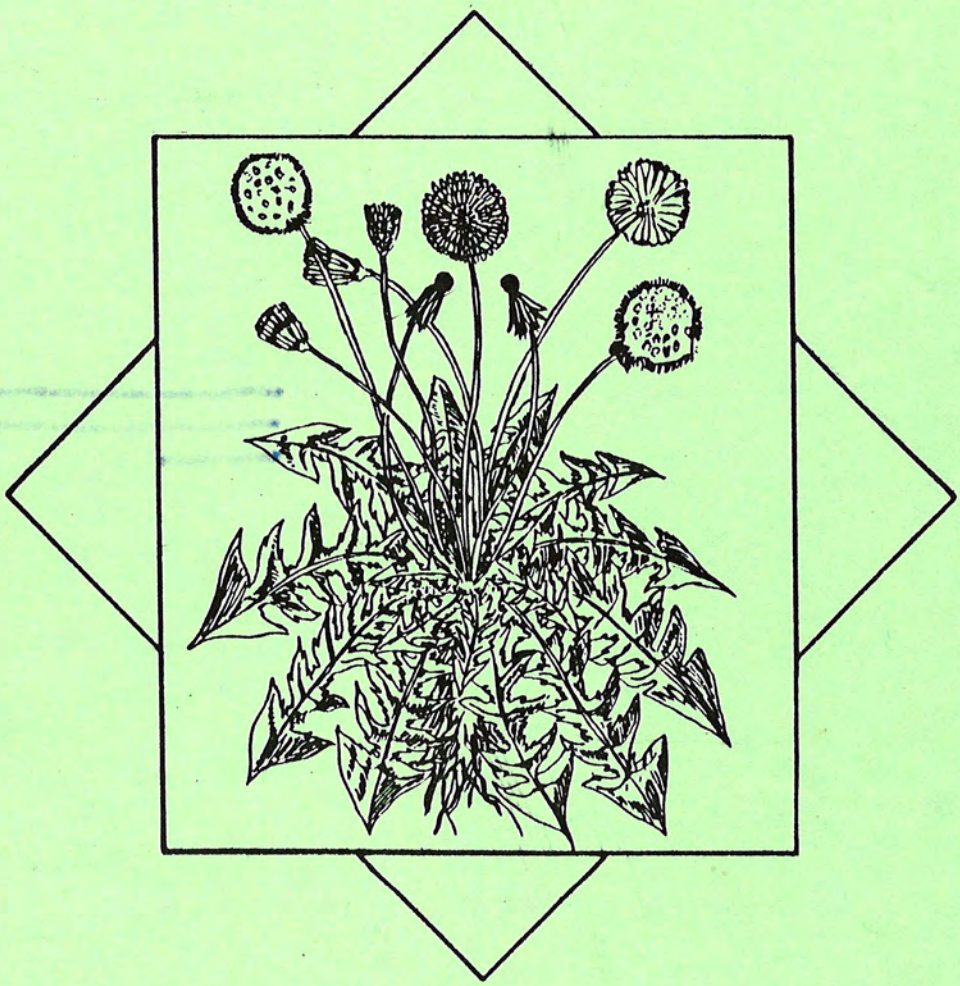

VLAAMSE HERBORISTEN
VERENIGING

V.H.V. vzw

NR. 1
MEI 1991

VLAAMSE HERBORISTEN VERENIGING

VERENIGING ZONDER WINSTOOGMERK

V.H.V vzw

MAATSCHAPPELIJKE ZETEL:

Boskens 10
2330 Merksplas

CONTACTADRES:

Maurice Godefridi
Stationsstraat 18
2381 Weelde
TEL.: 014/65 69 32

BANKREKENING:

NMKN: V.H.V. vzw
Smets Jan
Nieuwstraat 15
2550 Kontich
NR: 144-8029287-95

REDACTIE:

Maurice Godefridi
Jozef Bosmans
Eduard Doms
Annie Haerick
Jan Smets
Philip Vandeginste

HERBA

Nr. 1 - mei 1991

Prijs:
100 fr of 6 Fl
gratis voor leden

DOEL DER VERENIGING

UITTREKSEL UIT DE STATUTEN (ARTIKEL 3)

DE VERENIGING HEEFT TOT DOEL:

1° HERBORISTEN TE COÖRDINEREN IN EEN VAKORGANISATIE WAARIN CENTRAAL STAAT, KENNIS, GEBRUIK EN TOEPASSING VAN KRUIDEN EN KRUIDENPRODUCTEN.

2° HET ERKENNEN EN HERWAARDEREN VAN HET BEROEP HERBORIST EN HET BESCHERMEN VAN HAAR LEDEN

3° HET INFORMEREN EN ADVISEREN VAN HAAR LEDEN EN HET ORGANISEREN VAN DAAROP GERICHTE ACTIVITEITEN.

STEUN ONS !

Geen enkele vereniging kan haar werk blijven doen zonder een stevige achterban die haar steunt.

Daarom is het nodig dat, indien U onze doelstellingen onderschrijft, U lid wordt en ... anderen hiertoe aanmoedigt.

Dit kan door storting van slechts 300 fr of 17 FL op rekening nummer
144-8029287-95
V.H.V. vzw
Jan Smets
Nieuwstraat 15
2550 KONTICH
~~Daarom bijgevoegd drie betalingsformulieren~~.
Wie lid wordt ontvangt dit nummer van Herba gratis en krijgt een lidkaart.

INHOUD

VOORWOORD 3

MEIDOORN – CRATAEGUS 5

KRUIDENNAMEN – ETYMOLOGIE 13
Hop – Humulus lupulus L.

DODONAEUS OVER ... HYPERICON 15
Sint Janskruid – Hypericum perforatum L.

KUNST EN KRUIDEN 17

DE KRUIDENTUIN 19
Uit het dagboek van de kruidentuin
22 april 1991

KRUIDIGE NIEUWTJES 21

Artemisia tegen malaria 21

Gezuiverde lucht door kamerplanten 21

Arts of magiër? 22

FYTO–AGENDA 23

Een congres over de toetsbaarheid van fytotherapeutische geneesmiddelen 23

Kruidententoonstelling in het natuurdomein van Planckendaal bij Mechelen 24

Ruilbeurs voor kruiden te Weelde 24

Kruidenweekend in de Ardennen 25

Kruidenwandeling in het domein Alden Biesen 25

Nieuwe opleidingscyclus voor herboristen 27

Nationale tuinendag van de Velt vzw 27

°°°°°°°°°°°°°°°°°°°°°°

PARADISI IN SOLE
Paradisus Terrestris.
or
A Garden of all sorts of pleasant flowers which ours
English ayre will permitt to be noursed vp:
with
A Kitchen garden of all manner of herbes, roots, & fruites,
for meate or sause vsed with vs:
and
An Orchard of all sorte of frutbearing Trees
and Shrubbes fit for our Land
together
With the right ordering planting & preserving
of them and their vses & vertues
Collected by John Parkinson
Apothecary of London
1629

VOORWOORD

De eerste informatiebrochure van de eerste Vlaamse Herboristen Vereniging vraagt natuurlijk om een eerste voorwoordje.

Vele vragen komen dan naar voor. Wat en wie is de herborist? Wat is zijn functie? Waarom deze vereniging?
De antwoorden zullen mettertijd wel komen.

Enkele doelstellingen zijn in elk geval wel duidelijk. We willen met deze vereniging en dit blaadje zowel kruidenliefhebbers als kruidendeskundigen (o.a. herboristen, apothekers, natuurgeneeskundigen) bij mekaar brengen om zo een uitwisseling van kennis te bevorderen, een kruisbestuiving als het ware, van volkse ervaringskennis met de wetenschappelijke technische kennis.

Deze informatie zal via dit tijdschrift, via informatiedagen en kruidenwandelingen verspreid worden op een begrijpelijke maar wel wetenschappelijk verantwoorde wijze; zeg maar populair-wetenschappelijk.

De geneeskrachtige kwaliteiten van de kruiden zullen daarbij uitvoerig aan bod komen, maar ook de culinaire, teelttechnische, historische, etymologische en kunstzinnige aspecten zullen niet vergeten worden.

Als begin, lijkt met dit al heel wat. Wij als oprichters en redactie hebben deze eerste stap gezet. We hopen nu dat deze uitdaging aangenomen wordt door de duizenden gemotiveerde kruidenliefhebbers die er in Vlaanderen en Nederland zeker zijn.

Maurice Godefridi.

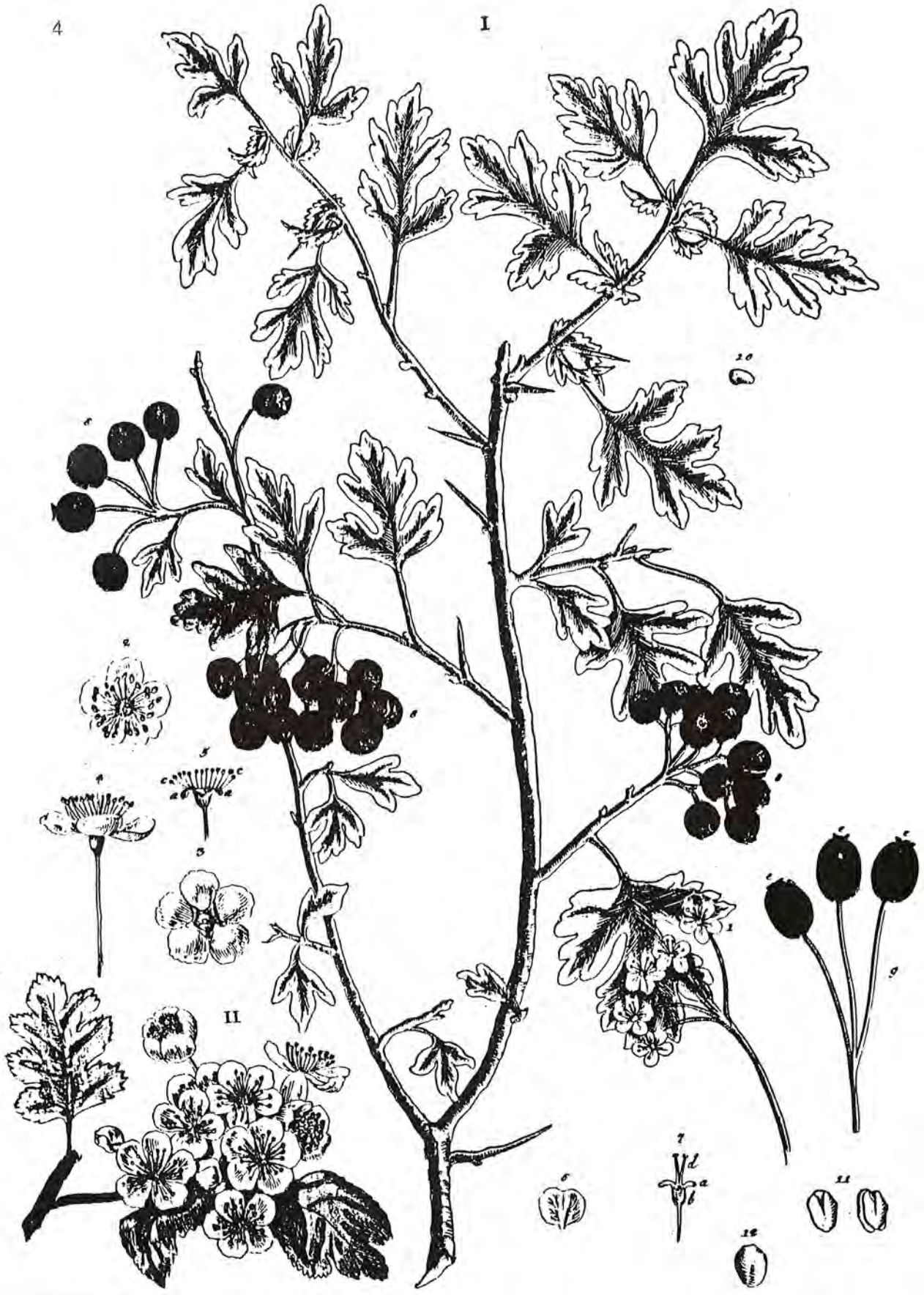

Spina alba { 1–7. Blüthe / 8.9. Frucht / 10–12. Saame } Weißdorn.

MEIDOORN — CRATAEGUS

Crataegus monogyna Jacq. syn. laevigata (Poiret) DC
Crataegus ocyacantha Thuill.

"Ze liepen enige tijd door tot ze bij een opstandje meidoornboompjes kwamen terwijl ze bessen en bladeren stonden te plukken. Dit is goed voor het hart: het werkt herstellend, versterkend en stimulerend, laat het hart flink kloppen, maar het heeft een milde werking voor een gezond hart". Dit is een van de talrijke citaten over kruiden die voorkomen in 'Het dal der beloften' van de schrijfster Jean Auel. Het vierde deel van de reeks over 'Aardkinderen', een geromantiseerd verhaal over de menswording dat zich afspeelt in het begin van onze beschaving ongeveer 35.000 jaar geleden in een nog ongerepte maar soms vijandige natuur.

Dat de mens van 35.000 jaar terug zulke doorgedreven kennis bezat over de werking van planten is waarschijnlijk twijfelachtig. Feit is nochtans dat zaden van meidoorn zijn teruggevonden in terpen van de prehistorische mens.

Dioscorides heeft de plant reeds beschreven in de eerste decennia van onze jaartelling en naarmate de menselijke kennis en ervaring toeneemt wordt het kruid vermeld en gebruikt voor verschillende aandoeningen. Zo ziet Plinius in de plant een middel tegen hondsdolheid. In de middeleeuwen gebruikte men de plant ook als middel tegen longziekten, en Ste. Hildegardis adviseert de plant bij maagklachten. Rembert Dodoens vermeldt de Hagedoren in 1644 in zijn beroemd Cruydt-Boek namelijk: '*de vrucht van de Hagedoren stopt den buyckloop en de maandbloeden van de vrouwen*'.

Dat de Meidoorn in de volksgeneeskunst reeds bekend was als bloeddrukregelaar blijkt uit een naamloze tekst van het jaar 1695.

In 1894 kwam er enige opheldering in de werking van Crataegus doordat het geheime middel voor hartkwalen van de Ierse arts Green werd ontdekt. Het was meidoorntinctuur en hiermee was de wetenschappelijke discussie over de Meidoorn geopend.

Botanische informatie.

Meidoorn is een geslacht met circa 200 loofverliezende, meestal stekeldragende bomen en heesters, voorkomend op het noordelijk halfrond. Ze hebben geurige bloemen en worden vaak geteeld als sierstruik of wegens de stekels als hageplant. Ze bloeien in of rond de maand mei met meestal witte, soms rode of roze bloemen, gerangschikt in tuilen. In onze streken komen we nogal wat soorten en variëteiten tegen, waarvan er een groot aantal ingevoerd blijken te zijn.

Volgens de huidige nomenclatuur behoort de meidoorn tot de familie der Rosaceae waartoe ook andere vruchtdragende bomen behoren zoals appel-, pere- en kerseboom of struiken zoals framboos, aardbei, en ande-

re. Wanneer men één enkele bloem neemt van de meidoorn kan men deze het best vergelijken met die van de appelbloesem. De bloem bezit een regelmatige vijftallige kelk en bloemkroon, meestal 20 meeldraden, in kransen van 5, op de rand van de verdiepte kelk en de bloembodem (en met elkaar ingeplant) samengegroeid tot één onderstandig vruchtbeginsel. Daar de bloembodem om het vruchtbeginsel is vastgegroeid, ontstaat het sappige deel der vrucht (meestal een zogenaamde pitvrucht) grotendeels daaruit, en niet, althans niet uitsluitend uit het vruchtbeginsel zelf. De vrucht wordt daarom soms schijnvrucht genoemd.

De Meidoorn behoort tot de bloemklasse waarbij de honing half verborgen is, en waarin onder gunstige omstandigheden bij heldere zonneschijn, de honing onmiddellijk zichtbaar is, doch anders min of meer verborgen. Zij worden vooral bezocht door vliegen, wespen en korttonginge bijen. Vooral op zonnige dagen ruikt men de typische geur van meidoornbloesem welke volgens sommigen ruikt naar rottend vlees. De geur wordt gevormd door de zgn. tri-ethyl-aminen, stoffen die aantrekkingskracht uitoefenen op bestuivende vliegen.

Eenstijlige en Tweestijlige Meidoorn

In onze streken onderscheiden we twee inheemse soorten die veel op elkaar gelijken nl. de éénstijlige meidoorn - Crataegus monogyna en de tweestijlige - Crataegus oxyacantha of laevigata.

Crataegus komt van het Griekse 'krataios' wat stevig, sterk betekent, een toespeling op het harde hout van de struik - uit de harde houtsoort werd vroeger het schavotblok gemaakt. Oxyacantha, eveneens van het Grieks 'oxyos' wat scherp of puntig betekent en 'acantha' wat wil zeggen doorn; laevigata is gepolijst of glanzend.

De andere soort 'monogyna' m.a.w. eenstijlig.

Beide soorten komen nagenoeg in dezelfde biotoop voor. Het groene blad van de tweestijlige meidoorn heeft kleine lobben en is fijn getand, dit van de éénstijlige heeft 3 tot 7 scherpe uit elkaar staande lobben; de bladschijf is gaafrandig of alleen bovenaan getand.

Materia medica.

In de meeste kruidenboeken vermeldt men alleen de tweestijlige meidoorn niettegenstaande de inhoudstoffen van beide soorten en het gebruik ervan identiek zijn. In de huidige fytotherapie worden drie bestanddelen van de plant toegepast, namelijk:

- de bladeren (Folium),
- de bloemen (Flores),
- de vruchten (Fructus).

In de Belgische Farmacopee V staat het kruid nog steeds vermeld en maakt men gebruik van de bloeiende toppen van zowel de tweestijlige als de eenstijlige meidoorn. Men heeft het dan over Crataegi folium

cum flore.

Vaak wordt gebruik gemaakt van zowel de bladeren van takken als de bloemschermen m.a.w. herba cum floribus.

Takken met blad en bloem worden in de schaduw gedroogd op een luchtige plaats. Daarna kan men blad en bloem afritsen. De verschillende plantedelen kunnen goed worden bewaard, ze moeten echter goed afgesloten worden voor stof, vocht en licht en liefst in goed - sluitende bussen of blikken bewaard.

Het beste is dat men elk jaar opnieuw oogst.

De bessen worden geplukt in de herfst als ze rijp zijn. Gewoonlijk in september dan zijn ze mooi donkerrood. Eerst laat men ze in een warm vertrek gedurende een week liggen; ze verwelken en drogen wat in. Daarna kan men ze bij hogere kunstmatige warmte van ongeveer 60 °C drogen (bijv. in een oven).

Wat maakt deze plant zo bijzonder?

Meidoorn is een plant die wegens zijn specifieke werking op hart en bloedvaten de laatste decennia een ruime belangstelling geniet in verband met het hoog aantal aandoeningen op deze specifieke organen. Daardoor heeft men getracht de werkzame inhoudstoffen te analyseren en op die manier zijn gerichte werking te verklaren en eventueel chemisch samen te stellen zoals men de zuivere werkzame stof digitoxine heeft kunnen vrijmaken uit de bladeren van het vingerhoedskruid.

Een onvolkomenheid in het onderzoek naar de werking en werkzaamheid van Crataegus is, dat men zijn werkzame bestanddelen nog niet heeft gedefinieerd. De effecten van Crataegus zijn echter (nog) niet toe te schrijven aan één of meer van de inhoudstoffen; men is geneigd aan te nemen dat het complex van de inhoudstoffen verantwoordelijk is voor de werking.

Weiss pleit in zijn boek "Lehrbuch der Phytotherapie" voor een onderzoek met het totaal-extract van de plant. Gaat men zich concentreren op de afzonderlijke bestanddelen van het extract, dan gaat men in de richting van de klassieke farmacologie met zijn voordelen (exactere dosering en standarisering), maar ook met zijn nadelen (nevenwerking en toxiciteit).

Wil men een plant in zijn totaliteit bestuderen en onderzoeken, dan vergt dit een niet-klassieke wetenschappelijke benadering.

Werkzame inhoudstoffen en hun invloed op het cardio-vasculair systeem.

In de bloemen en het blad vinden we o.a.:

- flavonoïden,
- triterpeen carbonzuren (Crataeguszuren),

is getrokken, vijf of zes uren lang, dat alle *wonden* met 't zelve Mes gemaakt, niet alleen *ongeneeslijk* zijn, maar ook eyndelijk de *dood* veroorzaken.

Pallad. lib. 1. de Re Ruſt. De *Hoolander Ruyzen* met deeze *Bladeren* geſtopt, doed haar *ſterven*, als ze daar bij komen; gelijk PALLADIUS RUTILIUS getuygd.

XXIII HOOFDSTUK.

HAAGEDOORN.

Verſcheyde namen. BEKEND is een ieder wel bekend; en zeer gemeen *Gewas*, werd alleen met deezen en geenen anderen Naam in 't *Neederlandſch* genoemd: in 't *Latijn* SPINA ACUTA, OXYACANTHA DIOSCORIDIS, en SPINA ALBA: in het *Hoogduytſch* HAGDORN: In 't *Franſch* AUBESPINE, of ESPINE BLANCHE: In 't *Italiaanſch* OXIGANTA.

Tweederley ſoorten; en eene der zelve zeer ſchoon. Hier van zijn mij in haren aart bekend *twee* bijzondere ſoorten, namentlijk:

SPINA ACUTA FLORE SIMPLICI ALBO, of HAAGEDOORN *met een witte enkele Bloem*; en SPINA ACUTA FLORE ALBO PLENO, of HAAGEDOORN *met een witte dubbele Bloem*; van een zeer ſchoone aanſchouwing, en gevuld op de wijze der dubbele *Myrten-Bloem*; doch veel aangenaamer aan het oog, vermits 'er zoo veele bij malkander zijn gevoegd. De eerſtemaal zijn ze van zelfs voort en aan den dag gekomen bij *Jonker* ETZO JARGENS op MEYMA, *Gecommitteerde Raad* der Hoog-Edele Heeren van de OMMELANDEN tuſſchen de EEMS en de LAUWERS. Beyde deeze Soorten zijn van dezelve *Bouwing* en *Waarneming*; doch verſchillen een weynig in de *Aanteeling*.

Wat voor een aarde zij begeeren. Zij beminnen een gemeene, zandige, kleylge, of ſteenige, ongemeſtte, doch liever een wel-gemeſte aarde: een opene, vrye, luchtige, en geenzins donkere plaats; veele, en ook matige vochtigheyd. Geeven ieder jaar in de *May* niet alleen *Bloemen*, maar ook in *Auguſtus* volkomen rijp *Zaad*. Verdragen ſelfe *koude*, de grootſte ongeleegentheeden des gantſchen *Winters*, en werden zeer oud.

Hagedoorn met witte, dubbele bloemen. De SPINA ACUTA FLORE PLENO ALBO, of *Haagedoorn met witte dubbele Bloemen*, ſtaande vol *Bladeren*, de *gemeene* niet zeer ongelijk, geeft het eene jaar veel, het andere weynig *Vrucht*, of *Zaad*, vermits dikmaal de Bloemen neervallen, zonder dan iets na te laten.

Aanwinning door Loten. Eevenwel werd deeze *Soort* voor *eerſt aangewonnen* door hare teedere een-jarige *Takjens*, of bij de *Wortel* uytlopende *jonge Loten*; welke men voorzichtig met een Pennemes ten halven inſnijd, met aarde aanvuld, en, langzaam *wortel* geſchoten hebbende, met een afgaande Maan van *Februarius* van de oude afſnijd, en verplant.

Door Zugging. *Ten anderen* werd ze *vermeerderd* door wijze van *Zugging*, of *Inlegging*; 't welk met een waſſende Maan van *Februarius* of *Maert*, na geleegentheyd van de tijd, geſchied op jonge, of tamelijk-dikke *Haagedoorns Stammen* met *enkele Bloemen*.

Gemeene Hagedoorn. De SPINA ACUTA FLORE SIMPLICI, of *gemeene Haagedoorn*, *met enkele Bloemen*, werd alleen door zijne *Vrucht* op de volgende wijze *aangewonnen*.

Aanwinning. Pluk af de *Zaad-dragende Vruchten*, als ze gantſch rijp zijn, bruyn-rood van verwe, met een volle Maan. Legze in een ſteene of houte Vat: zet ze daar meé in de grond, bedek ze met aarde, en laat ze dus een geheel jaar daar in te meuk leggen. Neem ze daar na weer uyt, en *zay* ze in den *Herfſt* met een afgaande Maan; zoo komen ze veel beeter en bequamer voort, als of ze, rijp zijnde, terſtond in de aarde waren gelegt.

Men vind dezelve zeer dienſtig, om *Hagen* van te maken, tot beſcherming van *Kruyd-hoven*, en andere dingen. Gebruyk.

KRACHTEN.

Aart. DE *Vruchten* van deeze wel-bekende *Struwelen* zijn droog van aart, dun van Deelen, fijn van Stof; verſterkende, en een weynig te zamentrekkende.

Camerar. lib. 1. c. 42. De *Steenen* gepulveriseert; en met Wijn ingenomen, breeken, en drijven uyt de *Blaas-* en *Nieren-Steen*. 't Gedeſtilleerde Water van dezelve heeft dezelve kragt.

Dioſcor. l. 1. c. 115. De *Wortel* geſloten, en Plaeſters-wijze op den Buyk gelegt; drijft af de *levendige* en *doode Vrucht*. Op de *Wonden* gedaan, werd daar door uytgetrokken al 't daar in zittende *Staal*, *Yzer*, *Splinters*, en diergelijke dingen.

XXIV HOOFDSTUK.

PEEREDOORN.

Verſcheyde namen. EEN meede-ſoort der hier boven beſchreevene *Haagedoorn*; werd deeze Naam gegeeven, om dat hare *Bladeren* 't *Loof* der *Peereboomen* niet ongelijk; doch een weynig kleynder zijn. Heeft in het *Neederlandſch* niet alleen deeze benoeming, maar ook die van GROENE DOORN, om dat ze gedurig groen is, en de *Bladeren* noyt verdorren of afvallen, ten zij door ouderdom: in 't *Latijn* PYRACANTHA, OXYACANTHA MINOR, of RHAMNUS TERTIUS THEOPHRASTI van MATTHIAS DE LOBEL: in 't *Italiaanſch* PERACANTA, of RANNO TERZO DI THEOPHRASTO.

Tweederley Soorten. Hier van zijn mij in haren aart bekend geworden *twee* bijzondere ſoorten; te weeten, PYRACANTHA HISPANICA, of GEMEENE SPAANSCHE PEEREDOORN, om dat ze in *Spaanje* van Naturen groeyd; en PYRACANTHA VIRGINIANA, of PEEREDOORN UYT VIRGINIEN: wiens Bladeren aan hare kanten niet eſſen en glad zijn, gelijk die van de andere, maar rondom zeer ſubtijl en net *getand*; ook gemeenelijk aan beyde de zijden verciert met een niet al te diep *inſnijdzel*, van een aangename aanſchouwing. Echter verſchillen ze in grootte en verwe weynig van malkander. Beyde zijn ze niet van dezelve *Bouwing* en *Waarneming*.

Wat voor een aarde zij begeeren. Zij beminnen een gemeene, zandige, zoo wel ongemeſte, als met een weynig twee-jarige Paardemiſt voorziene grond: een opene, luchtige, vrye, bequamelijk ter Zon geleegene, liever als een donkere of ſchaduwachtige plaats; veel, en ook weynig *water*. Geeven wel ieder jaar, in de Maand *Junius*, een witte, aangename *Bloem*; maar in deeze Landen noyt eenig volkomen regt rijp *Zaad*. Zijn tamelijk hard van *aart*: konnen *Sneeuw*, *Rijp*, ſterke *Vorſt*, en alle andere ongemakken der *Winter* uytſtaan. Doch de PYRACANTHA VIRGINIANA, of *Peeredoorn uyt Virginiën*, kan deeze ongeleegentheeden niet verdragen; voor dat ze de dikte van een duym, of ten minſten van een vinger heeft bekomen; want de ervarentheyd heeft genoegzaam geleerd, dat deeze *ſoort* veel teederder van aart is, als de andere.

Aanwinning door Takjens. In deeze Geweſten konnen ze *aangewonnen* werden op twee bijzondere wijzen.

Eerſt, door hare *Takjens*; welke men afſnijd met een volle Maan van *Maert*: Dan op een donkere plaats, ter lengte van eene vinger, in de aarde ſteekt, en dikmaal met *water* begiet: dus vatten ze eyndelijk Wortel. Doch de PYRACANTHA VIRGINIANA moet;

- purinederivaten,
- aminen,
- vitamine C,
- sorbitol,
- amygdalin
- catechollooistof,
- pectine.

In de vruchten vinden we verhoudingsgewijs minder flavonoiden, wel voorstadia van looistoffen, vit. C en kleurstoffen.

Via diverse laboratoriumproeven heeft men de invloed kunnen nagaan op het cardio-vasculair systeem:

De flavonoiden verwijden de perifere en de kransslagaders.

De crataeguszuren o.a. ursol- en oleanalzuren verbeteren primair de coronair-doorbloeding en verhogen secundair de arbeidskracht van het hart.

De triterpeenzuren oefenen een langwerkend dilaterend effect uit op de coronaire bloedvaten. Dit gebeurt door beïnvloeding van de hartstofwisseling zelf.

De triterpeenzuren bezitten ook een specifieke werking op de cerebrale bloedvaten.

De procyaniden verlagen de hartslag en voorkomen hartkloppingen.

Digitalis - Meidoorn.

Gezien de digitalisachtige werking van meidoornextracten op het hart, heeft men geprobeerd hierin digitalisglycosiden aan te tonen. Deze glycosiden komen voor in o.a. Digitalis purpurea L. en Digitalis lanata Ehrh.

Chemische onderzoekers hebben tot op heden zulke stoffen in Crataegus niet kunnen aantonen.

Bij hartdecompensatie maakt men gebruik van digitalispreparaten en is een meidoorntherapie totaal ontoereikend. Wel heeft men onderzocht en vastgesteld dat, indien Crataegus wordt gecombineerd met digitalispreparaten, in vele gevallen een lagere dosis kan worden voorgeschreven. Dit is vooral van belang bij patiënten die digitalis slecht verdragen.

Besluit

Meidoorn bezit een onmiskenbare therapeutische waarde bij matige cardio-vasculaire klachten. Vooral geschikt bij 'ouderdomshart'. Het heeft een uitgesproken sedatieve werking op het hart en het zenuwstelsel.

Een eigenschap van dit kruid is zijn vermogen om zowel hoge bloeddruk te verlagen als lage bloeddruk te normaliseren.

Het is alleen doeltreffend bij langdurig gebruik en geeft geen aanleiding tot accumulatie.

In geval van overprikkelbaarheid van het hart kan men een verdunning van meidoorntinctuur gebruiken: Een verdunning van 10 (D1) tot 1.000 (D3).

De activiteit berust niet enkel op een bepaald bestanddeel of actieve groep maar op het totaal van de plantinhoud.

Opmerking: Als U een hartkwaal hebt, stop dan niet op eigen houtje met de voorgeschreven behandeling om haar te vervangen door een kuur met meidoorn. Vraag advies aan de dokter en blijf onder toezicht.

Receptuur

Meidoorn kan in velerlei vormen gebruikt worden. We zullen hier enkele recepten en bereidingen aanreiken.

Aftreksel: Laat een handvol gedroogde en fijngemaakte bloemen een uur lang trekken in een liter kokend water. Drink hiervan per dag 2 tot 3 koppen gezoet met wat honing.

Siroop: Laat 15 gr gedroogde bloemen gedurende een half uur trekken in 450 gr kokend water. Filtreren. Los daarna eenzelfde gewicht aan suiker op in de warme drank (bijv. au bain marie). Neem per dag 5 tot 8 lepels.

Wijn: Laat 50 gr bloemen gedurende 10 dagen trekken in een liter goede wijn. Neem per dag 3 tot 4 lepels.

Tinctuur: Laat 20 gr gedroogde en fijngemaakte bloemen gedurende 10 dagen werken in 80 gr alcohol (ethanol) van 30°. Neem driemaal per dag 10 tot 20 druppels in een kruidendrank of gewoon in water. Als versterkend middel voor het hart en voor het verlagen van de bloeddruk.

Meidoorn wordt soms gecombineerd met andere kruiden.

Cardiotonische en sedatieve druppels:

Recept: Meidoorntinctuur 20 gr
Valeriaantinctuur 10 gr
Passiebloemtinctuur 10 gr
Driemaal daags 10 tot 20 druppels.

Wijnmaceraat:

J. Valnet geeft een recept tegen menopauzestoornissen, slapeloosheid door nervositeit, duizelingen.

Recept: Visci albi hb (maretakkruid) 100 gr
Crataegi hb. c. fl. (meidoorn bloeitoppen met blad) 50 gr
Vinum album (witte wijn) 1 liter
Een week laten macereren (koud aftrekken). Tweemaal per dag vóór de maaltijd.

Meidoornlikeur:
Van de priester-plantenkenner Künzle bij verzwakking van de hartspier, infectieziekten en krachteloosheid.

Recept: Plet 3 tot 4 delen haagappels en laat ze 4 weken in een liter brandewijn waaraan U enkele Melisseblaadjes hebt toegevoegd. Plaats de goed afgesloten bokaal gedurende een week op een warme plaats, filtreer dan zorgvuldig en verzoet naar smaak met suiker of honing.

Jam: Kenners maken een smakelijke jam met haagappels.
Bedek de bessen met water of nog beter met rode wijn; laat een dag weken en filtreer dan de verkregen vloeistof; voeg kandijsuiker toe die U eerst hebt opgelost in water en laat koken om de vloeistof ietwat in te dikken. Een lepeltje citroensap maakt de smaak nog beter. De haagappels kunnen trouwens worden vermengd met alle soorten vruchten.

Literatuur

Geïllustreerde Flora van Nederland (E. Heimans, P. Thijsse)
Flora van België en Luxemburg (De Langhe)
Bomen en struiken van West- en Midden Europa (Readers Digest)
Encyclopedie van het Plantenrijk (Winkler Prins),
Belgische Farmacopee V,
Het Grote Kruidenboek (R. E. Schultes),
Handboek van Geneeskrachtige Kruiden (M. Pahlow)
Lehrbuch der Phytotherapie (R. F. Weiss),
Fytotherapeutisch Compendium (J. Van Hellemont),
Vademecum - Fytotherapie (Bonusan),
Vademecum - Homeopathie (VSM),
Thieme's gids voor geneeskrachtige planten (P. en I. Schönfelder),
Geneeskrachtige Planten en Kruiden (Aldo Poletti),
Gebruik van Farmaceutische en Volkse Geneeskruiden (L. Vandenbussche),
Geneeskruiden (W. F. Daems),
Phytothérapie (J. Valnet),
Vademecum voor de Fytotherapie (H. J. Van der Schaaf),
Vruchtenwijn maken met natuurlijke ingrediënten (Ian Ball).

Illustraties

Herborarium Blackwelliuanum 1739,
Nauwkeurige Beschrijving der Aardgewassen (Abraham Munting 1696).

Eduard Doms

Hoppe-cruydt.

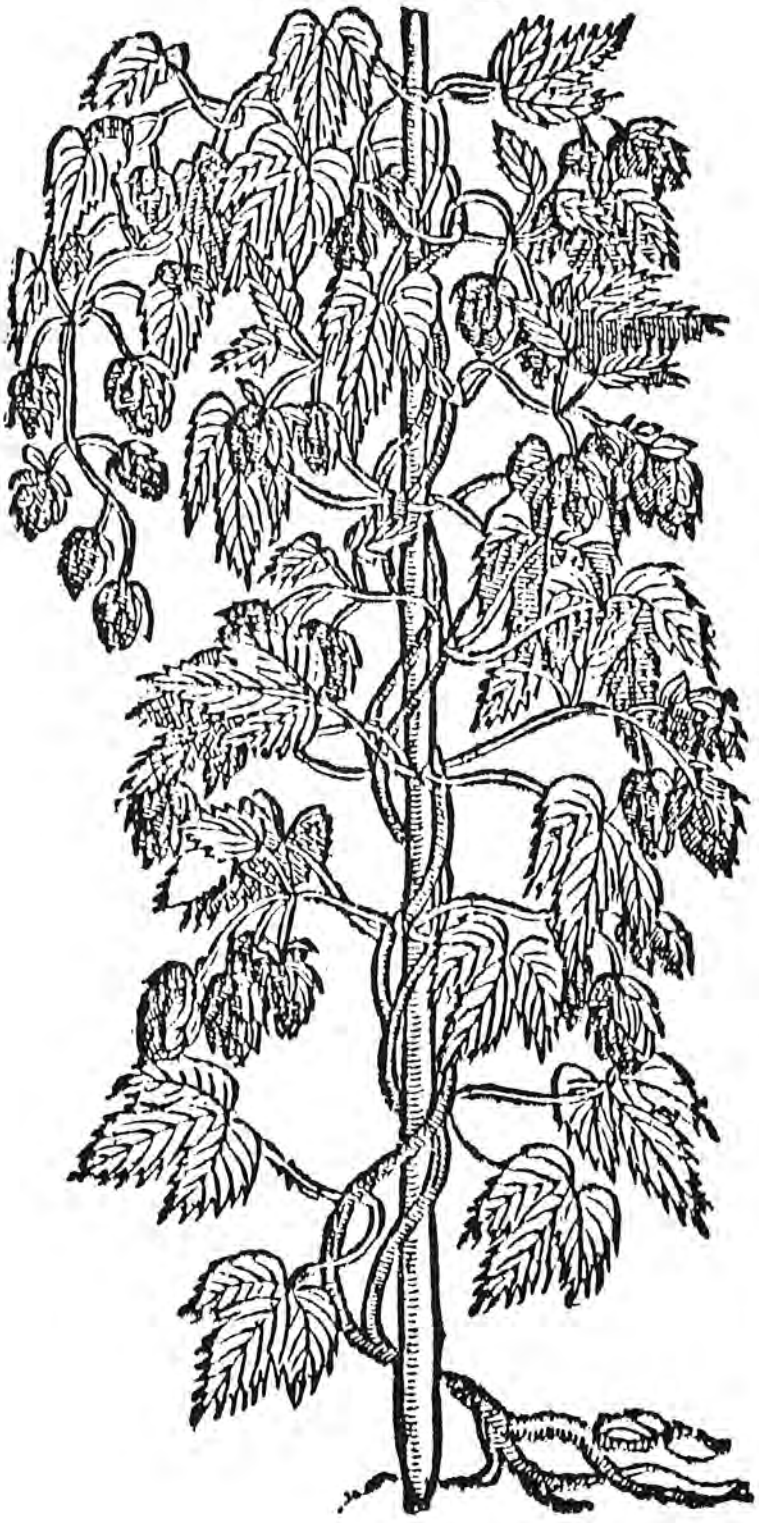

HET DERTIENSTE BOECK.
GHESLACHTEN VAN WINDE, KLOCKSKENS ENDE DIERGHELIJCK GHEWAS.

KRUIDENNAMEN — ETYMOLOGIE

Hop - Humulus lupulus L.

De latijnse naam 'Humulus' is waarschijnlijk uit het Duits of Germaans humel of humela ontstaan. Sommigen menen dat de naam afkomstig is van humus (bodem) of humure (vochtig zijn), vanwege het groeien op vochtige plaatsen, op humusrijke gronden.

De naam Hop, Duits Hopfen, zou afkomstig zijn van het oud-duitse woord hopfo. Bij Hildegard van Bingen (circa 1150) treffen we de naam 'hoppho' aan. Bij latere M.E. Duitse schrijvers heet de plant Hoppen, zoals we bij A. Magnus (circa 1250) kunnen lezen.

De naam Hoppe schijnt van Germaanse oorsprong te zijn. Men wil het afleiden van het Duitse heben: opheffen, omdat de plant zich met haar windende stengels in de hoogte verheft.

De soortnaam lupulus (verkleinwoord) komt van lupus: wolf, omdat de plant zich om wilgen en hakhout slingert en deze als het ware als een wolf wurgt. Dan wordt ons de naam bij Plinius ook duidelijk namelijk Lupus salictarius: Wilgewolf, als tenminste met deze naam de hop werd bedoeld.

Maurice Godefridi